

den naturlige Forstaaelse vedrørende dette Forhold maa vel være den, at Bedriftsraadet skal have Adgang til samtlige Bøger og Regnskabsbilag lige fra den med egen Kapital virkende Arbejdsgivers Privatforbrug til Oplysninger om Ting, der nærmest henhører under Begrebet Forretningshemmeligheder. Det er med andre Ord Ministerens Hensigt ved disse Bestemmelser at give Arbejderne Kontrol med Produktionen, og det uden Hensyn til, om de har de nødvendige saglige Betingelser for at føre en saadan Kontrol.

Men Ministeren maa dog vide, at en Kontrol, der savner det nødvendige saglige Grundlag, er værre end ingen Kontrol og vil gøre mere Skade end Gavn. Hvis Ministeren havde søgt Oplysninger hos Folk, der kender noget til disse Forhold andre Steder, og som ved, hvorledes en Kontrol af den Art virker, vilde han have faaet den i øvrigt ikke overraskende Oplysning, at den Kontrol med Produktionen, som visse Steder er overgivet til Arbejderne, kun har gjort Produktionen Fortræd, fordi de har savnet de saglige Forudsætninger for Kontrollens Udøvelse.

Skulde jeg sammenfatte disse mere almindelige Bemærkninger om Lovforslaget nogenlunde kort, skulde det blive i følgende Udtalelse: Hvad der skal naas i Retning af Forhandlinger og Samarbejde mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne, maa naas ad Overenskomstens Vej. At skabe Forhandling og Samarbejde ved lovmæssig Tvang vil virke skadeligt og hemmende paa Produktionen og derigennem blive mere til Skade end til Gavn for de ved Virksomheden beskæftigede Arbejdere og Funktionærer, og mit Parti vil derfor modsætte sig Gennemførelsen af Foranstaltninger af den Art. Ad Frivillighedens Vej vil man derimod kunne naa vidt frem i Retning af Forhandling og Samarbejde til Gavn for begge Parter og til Fremme af Produktionen, og alle Bestræbelser, der gaar ud paa at naa frem ad den Vej, ser vi paa med den største Sympati, idet vi fuldt ud anerkender Betydningen af, at alle, der arbejder i og er knyttet til en Virksomhed, kommer til at omfatte Arbejdet med den største og mest virksomhedsfulde Interesse. Men denne Interesse for Virksomheden opnaas kun, hvis man ved Forhandling mellem Arbejdsgivere og Arbejdere naar til et Fællesarbejde i denne Sag, og ikke ved, at man ved lovmæssig Tvang paabyder, at saadan og saadan skal Forhandlingerne føres.

I denne Forbindelse vil jeg gerne gøre nogle Bemærkninger om Spørgsmaalet Andel

i Udbytte, thi selv om dette Spørgsmaal ikke berøres af Lovforslaget, er det dog et Spørgsmaal, der er og kan blive af stor Betydning for det fremtidige Samarbejde mellem Arbejderne i en Virksomhed og dennes Ledelse. Den Tanke, at man ved at give Arbejderne Andel i Virksomhedens Nettoudbytte har et Middel til Løsning af et vigtigt socialt Spørgsmaal, er langtfra af ny Dato. Allerede i Midten af forrige Aarhundrede gærede disse Tanker hos en Del Socialpolitikere, og enkelte Arbejdsgivere tog Tanken op og gjorde Forsøg i den Retning. I Frankrig indførte den parisiske Bygningsmaler Leclair Udbytteandelssystemet i sin Bedrift allerede før Midten af forrige Aarhundrede, og jeg maa maaske bemærke, at Udbytteandelssystemet er holdt fast og vedvarer den Dag i Dag i den Bedrift, som er fortsat fra den Tid. En Del Arbejdsgivere i Frankrig fulgte i de følgende Aar i Leclairs Fodspor, men efterhaanden sygnede Bevægelsen hen. Først senere kom der igen Liv i Tanken, da der i England fra socialpolitisk Side blev agiteret ret stærkt for Indførelse af Andel i Udbyttet; det var i Tresserne og Halvfjerdserne. Det viste sig imidlertid atter, at den praktiske Gennemførelse heraf ikke var saa lige til, som den teoretiske Udformning af Tanken var det, og en Række Forsøg i større Virksomheder i England mislykkedes med det Resultat, at Bevægelsen ogsaa sygnede hen her. I Halvfemserne begyndte man at interessere sig for Tanken i Tyskland, og den blev prøvet i en Del større industrielle Virksomheder, men Vanskelighederne viste sig at være saa store, at Systemet de fleste Steder brød sammen, og Interessen for det kølnedes ogsaa dér.

Endelig synes Systemet at have faaet en ny Opblussen i de vanskelige Aar under og efter Krigen. I Norge var der ved Slutningen af Krigen blevet rejst en Stemning fra visse Kredse for Indførelse af Andel i Udbyttet, og gennem en Kommission søgte man udarbejdet et Forslag til Lov om Udbytteandel. Dette Forsøg mislykkedes, idet Sagen aldrig er kommet længere end til en Betænkning, hvor der vel var et Flertal for Indførelse af Udbytteandelssystemet, men hvor dette Flertal kun blev naaet ved Tilslutning fra forskellige Arbejderrepræsentanter, som umiddelbart efter Betænkningens Afgivelse udtalte, at Arbejdernes Repræsentanter i Kommissionen kun var gaaet med til at forelægge et Forslag til Lov om tvungen Udbyttedeling, fordi de havde ønsket at medvirke til, at Loven kunde blive mindst muligt skadelig for Arbejderne.